

گیلکی نویسی، گیلکی خوانی

یک : در نگارش این ویژه نامه، هم چون رسم هنجار گیله‌وا برای نمایش صدای فتحه / کسره (Θ) از نماد « ˘ » استفاده شده است. با این تفاوت که در این ویژه نامه تاکید بر سر اضافه‌هاست. به این صورت که در همه ی اضافه های عادی و اضافه‌های توصیفی، برای اتصال مضاف و مضاف‌الیه و نیز موصوف و صفت، تا جای امکان از این نماد استفاده شده است:

حسن ˘ پیرآن (پیراهنِ حسن). سورخ ˘ گول (گلِ قرمز)

نکته ی مهم، تفاوت این نقش‌نمای میانجی با حرف اضافه و فعل است. برای مثال در عبارت «آن حسنه»، «ه» نماد فعل «ایسن» و در «مریمه بدئم»، «ه» همان «را»ی مفعولی‌ست. پس نباید برای نمایش این دو از « ˘ » استفاده نمود. و همان صورت «حسنة» (حسن ایسنه) و «مریمه» (مریم را) درست است.

دو: در این ویژه‌نامه تلاش شده تا حد مقدور، برای نشان دادن برخی آواها به ترتیب زیر عمل شود:

برای نمایش فتحه‌ی کشیده از «أ» استفاده شده است. مثل «دأنم» (دارم). ک‌أرم (دارم می‌کنم). ت‌أ (تو را).
و البته در واژگانی که به «ه» پایان می‌گیرند، برای اجتناب از آشنایی‌زدایی، یک الف کوچک اضافه گردیده است. مثل فرده^۱ (فردا) یا خانه^۱ (خانه را).

برای نمایش ضمه‌ی کشیده از «ؤ» استفاده شده است. مثل: «شؤ» (شب). «شؤ درم» (دارم می‌روم). موسؤن (مانند).

برای نمایش کسره‌ی کشیده از «ئ» استفاده شده است. مثل: زئمن (می‌زنم). مئبه (برای من). زئن درم (دارم می‌زنم).

برای نمایش تشدید هم تلاش شده از علامت « ˉ » استفاده نشود و به جای آن در صورت لزوم، از تکرار دو حرف در کنار هم سودجسته شود. مثل امما، کله و ...

در استفاده از این نمادها بسیار دقت شده که زیاده‌روی نشود. گر چه پیشنهاد ما در بلند مدت، استفاده از سه نماد به جای هر دو نوع کشیده و کوتاه سه آوا و حذف تدریجی تشدید از نگارش گیلکی‌ست، که پذیرفته شدن یا نشدن این پیشنهاد به میزان استقبال اهل قلم بستگی دارد.

سه : یکی از پرکاربردترین نشانه‌های نوشتاری که خود به چشم نمی‌آید، «نیم فاصله» است که اهمیت آن هنگام تایپ و حروف‌چینی دو چندان می‌گردد. در نگارش، واژه‌ها به وسیله‌ی «فاصله» که به طور معمول به اندازه‌ی جای خالی یک حرف است از هم جدا می‌شوند. برای مثال: «من و تو» که در میان این سه واژه دو جای خالی دیده می‌شود که همان «فاصله» است.

اما، در واژه‌های چند بخشی، نیاز به فاصله‌ای از نوع دیگر است که ارتباط بخش‌های یک واژه با هم استقلال آن‌ها از دیگر واژه‌ها را نمایش می‌دهد.

برای مثال در عبارت فارسی «من این کم کاری‌ها را قبول نمی‌کنم» یا عبارت گیلکی «می دس برارئون همه ته یی خوش‌وون~ داره' انه سو بدآن» میان همه‌ی اجزا فاصله وجود دارد. در حالی که «کم کاری‌ها» یا «نمی‌کنم» یا «دس برارئون» یا «همه ته یی» یا «داره' ان» (داس‌ها) هر یک به طور مستقل یک ترکیب مستقل‌اند. پس برای بهترخوانی متن باید از نیم‌فاصله سود جست و این دو جمله را اینگونه نوشت: «من این کم کاری‌ها را قبول نمی‌کنم» «می دس برارئون همه‌ته‌یی خوش‌وون~ داره' انه سو بدآن»

تفاوت فاصله با نیم‌فاصله را به راحتی در دو عبارت «نیم فاصله» و «نیم‌فاصله» می‌توان نشان داد.

چهار: برای نشان دادن عباراتی مثل «تند تند» یا «ریز ریز» یا «کم کم» از خط تیره استفاده شده است: تند-تند. ریز-ریز. کم-کم.

پنج: در پیشوند فعل‌ها (از جمله پیشوند ب مضارع) تلاش شده که تا جای ممکن تک حرفی نوشته شوند. یعنی در صورت‌های گونه‌گون گویشی فاندِر، فیندر، فندر و یا بگوفتم و بوگوفتم و... همگی به صورت فندر و بگوفتم نوشته شده است. با توجه به رسم‌الخط عربی که مورد استفاده‌ی زبان گیلکیست، دست خواننده برای خواندن در بسیاری جاها باز است و با توجه به تفاوت‌های گویشی در گیلکی، ترجیح داده شده که این تفاوت‌ها را دست کم در این یک مورد وارد نگارش نکرده و بر عهده‌ی خواننده بگذاریم که «ب» مضارع را با توجه به آشنایی ذهن خویش اعراب‌گذاری نماید.

شش: در بسیاری موارد، واژگان متشکل از دو واژه‌ی مستقل را با رعایت نیم فاصله نوشته‌ایم. برای مثال به دو عبارت زیر دقت کنید:

«آ مردآک~ گب چیه» و «منم ت آ دوس دانم» و «خو زاکئبه بهه»

چیه در واقع همان «چی ایسه» است که به رسم معمول زبان گیلکی، اینجا هم فعل ایسنن توسط یک «ه» نمایش داده شده و بهتر است مستقل از «چی» نمود یابد: چی‌یه.

منم همان «منم» است که ترجیح داده شده «منام» نوشته شود.

زاکئبه هم همان «زاک~ واسی» می‌باشد که در این ویژه‌نامه «زاک~ ئه» نمایش داده می‌شود.